

brugergrupper med tvivlsom repræsentativitet og delegering af beslutninger til administrationen, hvor organisationer og foreninger direkte har adgang til at påvirke udformning af regelsæt skal ophøre.

Niels Kærgård (1989, side 262) mener, at faldet i partimedlemskab er en medvirkende årsag til at det danske samfund får styringsmæssige problemer, fordi partimedlemmerne nu er så lidt repræsentative for partiets vælgere og så ortodokse, at det afstikker snævre grænser for, hvilke kompromiser politikerne kan indgå.

Rekruttering til partierne

Partimedlemmer og græsrodsdeltagelse er undersøgt med hensyn til fordeling på alder, køn og uddannelse hos Erik Damgaard (red): *Folkets veje i dansk politik* (1980); Ole Borre *et al.*: *Efter vælgerskredet - analyser af folketingsvalget 1979*, *Politica*, 1987; Jørgen Elklit og Ole Tonsgaard (red): *To folketingsvalg - vælgerholdninger og vælgeradfærd i 1987 og 1988*, *Politica*, 1989; Palle Svensson og Lise Tøgeby: *Græsrodsdeltagelse mellem politisk mobilisering og interessevaretagelse in: Elklit og Tonsgaard op. cit; Johannes Andersen, Medborgerskab*, 1993.

Som nævnt i andet hovedafsnit taler meget for, at overrepræsentationen af aldersgruppen over 50 år er en generationseffekt; de partimedlemmer, der er blevet hængende, er blevet ældre, mens de yngre årgange kun rekrutteres i ringe omfang. Med hensyn til køn viste tallene for henholdsvis mænd og kvinder, at 12 % af de mandlige og 9 % af de kvindelige vælgere var medlem af et politisk parti. For datamateriale i 1971 og 1979 var procenterne henholdsvis 24 og 13; 14 og 10. (Sammenskrevet i Lise Tøgeby 1992, side 12).

Ser man på køns- og aldersfordelingen i græsrodsaktivitet i perioden fra 1979 til 1987 er der en interessant forskel på kvinders og mænds deltagelse. Blandt mændene var den mest aktive generation de 30-39 årige, altså den generation af nye mellemlag der blev mobiliseret i 1970'erne. Men for kvinderne »finder man stadig væk klare tegn på, at der gennem græsrodsdeltagelsen foregår en stærk politisk mobilisering (. . .) Specielt finder man også i dag en høj deltagelse i den yngste generation af højtuddannede, venstreorienterede og politisk interesserede kvinder« (Palle Svensson og Lise Tøgeby, 1989)

Hvad angår uddannelse er der en »overrepræsentation« af vælgere med lav skolegang i partiforeninger. I 1987 vælgerdatamaterialet er repræsentationen af vælgere med lav, mellem og høj uddannelse i politiske partier henholdsvis 12 %, 10 % og 8 %, mens det omvendte mønster er gældende for deltagelse i græsrodsaktiviteter med 11 %, 17 % og 39 %. I forhold til målingerne i 1979 er de to sidstnævnte procenttal konstante, mens deltagelsen af personer med lav uddannelse i græsrodsaktiviteter steg fra 6 % til de nævnte 11 % (Lise Tøgeby, 1992, side 8).

Med hensyn til erhvervsfordelingen blandt partimedlemmer i forhold til vælgere i samme erhvervsgruppe viser 1987-datamaterialet, at 7 % af de ufaglærte var partimedlemmer, 9 % af de faglærte, 9 % af »den nye middelklasse«, 13 % af offentligt ansatte funktionærer, 6 % af privatansatte funktionærer, 48 % selvstændige i landbrug (procenten er usikker), og 15 % andre selvstændige. For deltagelse i græsrodsaktiviteter scorer »ny middelklasse« og offentligt ansatte funktionærer højest med henholdsvis 49 % og 21 %. (Lise Tøgeby, side 9, Goul Andersen gør som nævnt opmærksom på at dette også gælder i partiarbejde ved besættelse af tillidsposter Politisk deltagelse i 1990 1993 s. 266).

Rekruttering i partierne

I forhold til de mange analyser af vælgernes sociale, alders- og kønsmæssige fordeling i relation til partivalg, er der meget få analyser af partiaktivisternes og de folkevalgte aktiviteter internt i partieme. En række undersøgelser af valgene i 1970'erne er stadig enestående: Lars Nørby Johansen og Ole P. Kristensen, *Sikre kredse og personlig stemmeafgivning ved folketingsvalgene i 1960'erne og 1970'erne* og Peter Foverskov, *Den politiske rekrutteringsproces omkring folketingsvalget 1973 begge in: Mogens N. Pedersen (red.) Dansk politik i 1970'erne, Samfundsvidenskabeligt forlag 1979*. Her vises, at de i forvejen favoriserede grupper favoriseres ved tildeling af sikre kredse og at dette mønster fortsatte efter, at bl.a. den nye valgkredsinddeling og en begyndende overgang til sideordnet opstilling fra 1970 havde givet vælgerne større mulighed for at ændre ved partiernes opstillinger. Analysen af 1973 valget viser afvigelser herfra, men der er ingen sikre konklusioner om fremtidige valg.